



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ab||roganda Missa || Privata Marti-||ni Lvtheri ||
Senten-||tia**

Luther, Martin

Wittembergae, 1522

VD16 L 3619

Secvnda Pars, De Verbis Missae, Ex quibus probatur Missam non esse sacrificium. Item de Canone.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33296

SECUNDA PARS, DE VERBIS

Missæ, Ex quibus probatur Missam non esse sacrificium. Item de Canone.



PRIMA parte sacerdotium illud Satanae impiū et abominabile fat potentibus scripturis subuertimus. quibus etiam probauimus, Missas non posse sacrificii nomine cenferi, & os aduersariorum oppleuimus, ut non habeant quod possint cōtrauere, nisi suas opiniones, consuetudines &

hominum autoritates, quas in re diuina, & fundanda fide, nullius esse momenti nemo ignorat. Simul satis confirmatae sunt conscientiae infirmiores, ut probe intelligant, nullum esse noui testamenti sacrificium, prater id, quod scriptura docet, crucis & laudis, nec sit ullus amplius locus scrupuli, Missam non esse sacrificium. Nunc secundo loco, post bella, pacificis documentis, idem docebimus, & supra fundamentū positum leuiter & molliter ædificabimus, sermonē proprie ad institutū accomodantes, de missa ipsa tractaturi, nō nostris, ut Satanae faciūt sacerdotes, sed solis diuinis uerbis innitendo. Quare ab initio Missæ institutionē & uerba instituentis audiamus. Sunt autē hæc.

Verba Euan-
gelij qbus mi-
ssa continetur.

Primus est Matthæus cap. xxvi. Edentibus autem illis, accipit Ihesus panem & gratias egit & fregit, deditq; discipulis suis, & ait, Accipite & manducate, Hoc est corpus meum. Et accipiens calicē, gratias egit & dedit illis dicens, Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum &c. Græcus utrobique habet *ευχαριστίας*, gratias agens, quod noster translator, bene dixit, primo loco uertit. Quod dico, ne intempestiui uerborū obseruatores, opiniones aliquas gignant aut confirmet (uti solēt Sophistæ) super transsubstantiatione, & nescio quibus nugis consecrationis. Sed sciāt idē esse gratias agere, quod benedicere. Quod. n. Matthæus & Lucas *ευχαριστίας*, Marcus semel *ευλογίας* dixit.

Secundus est Marcus c. xiiii. Edentibus autem illis, Accipit Ihesus panem & benedicens fregit & dedit illis & dixit, Accipite & manducate, Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, gratias egit & dedit illis, & biberunt ex illo omnes, & dixit eis, Hic est sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur.

Tertius Lucas c. xxii. Et accipiens panem, gratias egit, & fregit & dedit eis dicens, Hoc est corpus meum quod pro uobis datur, Hoc facite in mei comemorationem. Similiter & calicem postquam cenauit, dicens, Hic est calix nouum testamentum in meo sanguine, qui pro uobis fundetur.

Quartus Paulus. i. Corint. xi. Ego enim accipi a domino quod & tradidi uobis, quonia dominus Ihesus, nocte, qua tradebatur accepit panem & gratias agens, fregit & dixit, Accipite, manducate, Hoc est corpus meum, quod pro uobis traditur, hoc facite in mei comemorationem. Similiter & calicem postquam cenauit dicens, Hic calix nouum testamentum est in meo sanguine, Hoc facite, quoties bibetis, in mei comemorationem. Vide ut Lucas cum Paulo pene per singula uerba consentiat.

Hic a te, lector pie, impetratum uelim, ut credas hos quatuor testes, neque stultos, neque ebrios fuisse cum ista scriberent, sed plenos spiritu sancto rei ueritatem scripsisse, ut in eorum uerba securissime niti possit totus mundus, ac stare etiam aduersus portas inferi. Deinde non minus impetratum uelim, ut credas, Christum ipsum quoque, & si in cena & nocte ista gessit & instituit, non tamen more hominum ebrium aut furiosum fuisse, sed uirtutem & sapientiam dei instituisse, quicquid ille instituit. Stultus & ridiculus uideor, qui ista petam, sed stultitiam eam mihi extorquet indomitus furor Papistarum, & deplorata amentia luparum, id est, Parrhisien, Louanie, & aliarum scholarum. Qui cum iam dudum sint indurati & inueterati diuturno & perpetuo contemptu, Christi, Apostolorum & Euangelistarum uniuersaque scripturae. Sanctum & catholicum arbitrantur, ut cum furiosis furamus, & posthabitis uerbis diuinis, iactemus cum eis uerba hominum, patres, patres, patres, Ecclesia, ecclesia, Concilia, concilia, concilia, Decreta, decreta,

Verbis Euan-
gelij ut petrae
incumbendum.

decreta, Vniuersitates, uniuersitates, uniuersitate. Scilicet his terrenis fumis suis audent exigere, ut cedant uniuersa illa, diuina & coelestia fulmina, parati, ubi non cesserint, omnia damnare & exurere. Quo furore quid aliud moliantur, quã ut Christus cum Apostolis suis fuerit in uerbis & factis suis stultus aut ebriosus? ut qui ea dixerit, quæ hominibus longe sint inferiora, ac multo fidelias super patres, concilia, scholas, decreta, in quibus non raro errores fuisse ipsimet fatentur, nos oporteat cõfidere quã super Christum. Quanquã non hoc ex animo agant ut patrũ, conciliorũ, ecclesiæ pietatem firment, sed ut suas proprias infanias & abominationes e patrũ & conciliorũ uel proprio uel male intellectõrũ errore acceptas stabiliant & ueritatem extinguant.

Adhereamus itaq; his uerbis diuinis cum fiducia, siue id egre ferant Papæ siue puppæ, siue lupanaria, siue lupæ, ac obseruemus an hæc diuina oracula permittant, missas sacrificia dicere. Primum religiones illas irreligiosas contemnimus, quas hac in re stulti inuenerunt & multiplicauerunt. Quales sunt, quod uerba hæc (ut uocãt) consecrationis minime uulgata uolunt, ceu solis sacerdotibus, nec iis nisi in intimo sacrarum rerum secreto agẽtib; tractanda, quibus in toto orbe oportuit nihil esse notius neq; uulgatius, cum fides & salus omnium pendeat in illis, uti monstrabimus. Item quod seuerissimo supercilio definiunt, Si quis omiserit dictiunculam Enim, uel Eterni, quæ in Euangeliis non habentur, reus sit mortalis peccati, quia contra usum Ecclesiæ pronunciauerit uerba consecrationis, & peccauerit in formam sacramenti. Non quod probem, cuiusuis arbitrio usitatam formam mutari, sed quod temeritatem & audaciã impiorum detester, qui in rebus a deo non præceptis, nec necessariis, nouos infernos condunt, & noua peccata mortalia suo cõco-cerebro decernũt, ubi nulla peccata nec pericula esse possunt, pavidas conscientias sine causa excarnificantes, tantum ut spiritũ libertatis extincto, spiritum timoris & seruitutis in cordibus nostris suscitent. Nullum adulterium, nullum sacrilegium, nullum peritium par esse sinunt ei peccato, si formam sacramenti

Oportet notis, esse uerba Missæ.

Nota optimã sanonem.

leferis, omiffa particula Enim. Nec aduertunt data opera, fpi-
ritus fancti, nullum Euangeliftam aut Apoftolum cum altero
per omnia concordaffe in uerbis eiuſmodi, quos tamé maxime
oportuit concordare, aut multo magis, quâ nos peccare in for-
mam ſacramenti. Item quâ inexpiabile flagitium fecerunt, pa-
nem aut uinum, manu uel alia parte corporis, quâ digitis illis
oleatis aut lingua tetigiſſe, cum a palla, calice, panno, deniq; a
muſca, mure, uermibus, ſtercore tangi nihil moueantur. Scii-
cet corpus humanum aut carnem uel non numerant inter crea-
turas bonas dei uel infanos ſeipſos declarant. Tale eſt, quod ie-
iunium nature effinxerunt, ut ſi quis guttam aquæ uel impru-
dens glutuerit, eo die indignus ſit cõmunione. O furorem fu-
rore furioſiorem. Indignum eſt, inquit, ut in os Chriſtiani
aliud intret, priuſquâ corpus domini intrauerit. O feſtiua ratio,
Forte nec nebulâ nec aerem prius intrare licet os Chriſtiani, quâ
corpus domini intrauerit, ut ſacerdotibus reſpiratione & uita in-
terdicatur, uſq; poſt miſſam & cõmunione. Cum Chriſtus &
Apoſtoli poſt cœnam cõmunicauerint, ac fere fiat, ut modera-
to ſumpto cibo, & os mundius & caput purgatiuſ & halitus in-
corruptior, totumq; corpus dignius ſit quâ ieiunis & a ſomno
neſcio quid grauedinis & impuritatis referentibus eſſe unquam
poſſit.

Tales in quâ religiones arbitrarías, quæ ultra Chriſti inſtitutio-
nem per homines inuentæ & adiectæ ſunt contemnimus, non
quod noſimus eas ſeruari, ſi qui uolent, ſed peccata per eas ſta-
tui & conſcienciis laqueos & ſcandala parari non patimur. Ser-
uet, qui uolet, ſed libere, ſciens ſe non poſſe peccare in eo omit-
tendo, quo uidet Chriſtũ & Apoſtolos non peccaſſe. In iis. n. ſo-
lis peccat, quæ cõtra Chriſti ſtatutũ ſũt. Quæ peccata impii iſti
etiã ſummi meriti loco ducũt, ſcilicet dũ horredo abuſu ſacra-
menti huius ſacriſicium & opus ex ipſo faciunt, fidem & ueram
uſum eius toto orbe damnantes & uaſtantes, ut impleant im-
piorum illud ueriffimum elogium, Trepidauerunt timore, ubi
nõ erat timor, ut iuſto iudicio dei peccata & infernos habeant,
ubi iuſtitia & ſalus liberrima eſt, qui iuſtitias & ſalutem faciunt,

Impii qui con-
ſcientias onerant
traditionibus
humanis.

ubi peccata & damnatio summa est, Sic cū peruerso peruertit deus, psal. xvii. Hæc uero ex multis retuli, ut animo tuo Christiane lector persuadeas, nihil mirum esse, si sacrificiū ex missa facere sint ausi, qui uideas, tam stultis & impiis opinionibus eos agitari in ea re, ut omnia recta peruertant, & nihil dignū sacramento isto sentiant & faciant, ut non modo suspectum sed plane fugiendum esse scias, quicquid eorū usus & consuetudo præscribit. Quid enim reliquū boni faciant in missa, quando memoriam Christi & fidem extinguunt, & opus loco eius erigunt? Veniamus itaq; ad ipsa uerba Euangelica, & per ordinem ea cōtemplamur, quid nos doceant in Missa spectare.

PRIMUM.

Abunde satis esse nobis debuit, ipsum exemplum Christi & Apostolorum, quandoquidē credimus, Omnem Christi actionem nostram esse instructionem, seu ut ipsemet dixit, Exemplū dedi uobis, ut quemadmodum ego feci uobis ita & uos faciatis. Quin hoc ipso loco, uelut præuidens futuras istas lupos & lupos Arabiæ dicit, Hoc facite in mei memoriā. Quid est, Hoc facite? Nonne hoc quod ego modo facio uobiscum? Quid autem facit? Nunquid aureo calice, pallis & infinitis his rerum uarietatibus ornatus sacrificat? Nequaquā, sed panem accipit & uerbo, quo dicit, Hoc est corpus meum, mutat in corpus suū, & dat manducandum discipulis. Si igitur inuenias fideles, qui simplicissimū hunc ritum imitantur aut imitari uolūt, omissis omnibus, quæ per homines adiecta sunt, caue tu hæreticos dixeris, nisi Christum quoq; hæreticum simul criminari uelis, opponent enim tibi uerbum, non Papæ, non lupanum, non patrū, sed ipsius Christi. Hoc facite. Et tu cū audieris, Hoc facite, aliud in illis & Christo factum esse, docere non potens, inuenieris cū Parrhisiē. uel rudis, asinus, uel insignis blasphemator Christi. Finge ergo uel Græcos uel Boemos, hoc simplici & Christianissimo ritu, facientes, quod Christus hic dicit, Hoc facite, Et ex alia parte sedere alto solio buccas illas indoctissimas & impiissimas, Papam, Cardinales, Episcopos, Sacerdotes, Monachos, cum lupanaribus Parrhisiē & Louaniē & sororibus suis Sodomæ &

Lupi deserti
Episcopi no-
storū tempo-
rum.

ma & Gomorra. Quæ ubi uiderint paruulum & contemptum
hunc gregem Christi sic facere, incipiant supercilium tollere,
nasum crispate & turgenti gutture uoces rotare, in hunc modum,
Ecce isti hæretici & schismatici non seruant ritum Romanæ ec-
clesiæ, nec principia fidei & opiniones Parrhisensis alimæ facul-
tatis, placeantq; sibi solita philautia de sola multitudine lau-
torum & indoctorum, citra omne testimoniū scripturæ, quasi
errare ipsi non possint. Quid hic facies aut iudicabis? Sequeris
ne turbam & multitudinem ad malum contra legē dei, & dese-
res paucitatem ad bonum? cum uideas hic uerbum Christi, illic
nero uerbum hominū regnare, unde certus esse cogeris, oculos
Christi eo spectare ubi uerbū suum regnat, etiam si duo tantū
essent ibi congregati. Auersos autem esse, ubi uerbum suū exu-
lat, etiā si tot Papæ, quot folia syluæ, tot Cardinales, quot gra-
na, tot Episcopi quot guttæ maris, omnesq; toti aurati, gem-
mati, purpurati & mulati & asinati ibi essent. Nonne præ ma-
iestate uerbi Christi omnes has laruas pro stercore terræ haberes
iustissime? Quid est ergo ut metuas a facie istorum leuissimorū
hominum? qui Christum habes tecum & secundum uerbum
eius facis. Nonne Iohannes de eo dicit? Maior est qui in nobis
est, quā qui in mundo est. Damnent itaq; lupæ & laruæ istæ tuū
factum, & erigant sacrificia quæ ignorant, iactent patres, uehāt
concilia, proferant matorum usum, tibi sufficiat unus & solus
Christus cum paucis suis in hoc mundo, de quo certissimus es,
non sacrificasse eum panem & uinum in ultima cæna. Nō dam-
nabit te, quod illi te iudicant, sed coronabit quod sese, nō illos
secutus fueris. Tu habes uerbū & exemplum Christi, quod osten-
tes & opponas etiam portis inferi, illi quid habent? Infulas, pi-
leos, rasos uertices, annulos & sigilla. His enim argumentis pro-
bant, quæcunq; probant. Et in his rebus pendet ius & uis decer-
nendi quæstiones fidei, quas si eis detraxeris, non plus Episco-
paliū rerum in eis inuenias, quā in isto asino & trunco.

Cōmendet itaq; diligenter pius animus, conscientia suæ hoc
fidele exemplum Christi, nec dubitet, nulli prorsus angelorum
licere, nedū bullis humanis e sacramento dei facere, qd Christus

Christus non
sacrificauit pa-
nem in cæna.
Non igitur est
sacrificium.

E

ipse non fecit. Quod si qua ratione etiã liceret, per impossibile, adhuc non est integrũ neq; tutũ Christiano, ab exemplo Christi discedere, & aliquid sine exemplo eius innouare, præsertim in re tanta. Vt quid em̃ nos ille suo & exemplo & uerbo docet & præit, si licet aliud tentare, sine uerbo & exemplo eius? Cur uenit in hunc mūdum, si non satis est eum sequi in iis quæ nobis ostendit? Aliud est sane, quod cerimoniais & uestibus additis aliter nunc tractatur, quã a Christo tractabatur. In iis enim hoc solum noxiũ & damnandũ est, si necessario ad rem pertinere credant & conscientias uehent, cũ sint libera omnia, quæ in Christi institutione non inueniuntur, quæ libertas facit ut innoxia sint. At sacrificiũ ex eo facere, hoc nõ est aliquod externũ addere, sed substantiã ipsam sacramenti & totũ quod est a Christo institutũ, mutare. Hoc non modo sine exemplo, sed & contra rẽ ipsam & exemplũ est. Nec libertas hoc malũ potest innoxium facere, sed damnandũ & detestabile est ut summa idolatria & blasphemia.

SECUNDO.

Verba missæ sunt uerba pmissionis, non igit̃ sacrificiũ Missa est,

Euidens est, uerba instituentis Christi, uerba pmissionis esse. Sic enim dicit, Hoc est corpus meum, quod pro uobis tradetur. Hic calix nouum testamentum est in meo sanguine, qui pro uobis effundetur. Neq; etiam lupanar ipsum Parrhisiense, omniũ infalsissimum & stupidissimum, tam stupidum esse potest, quin agnoscat hæc esse pmissionis uerba, inuolentia pignus eiusdem pmissionis, quod est corpus & sanguis Christi in pane & uino. Promittitur traditio corporis & effusio sanguinis in remissionem peccatorum, quæ est res noui testamenti, ut uidebimus. Ad pmissionem autẽ requiritur fides accipientium pmissionem & pignus pmissionis. Sine controuersia enim pmissio & fides sunt correlatiua, ut ubi pmissio non fuerit, fides esse non possit, Et ubi fides non fuerit, pmissio nihil sit. Atq; ut pmissio gratuita uenit absq; ullis meritis seu operibus donata, alioqui non pmissio sed merces & retributio esset, ita suscipitur sola fide sine operibus, alioqui opera mererent eam. Ideo pmissioni satis fit fide, & fidei satis fit pmissione. Semper enim opera euacuant pmissionẽ, & rursus pmissio eua-

cuat opera. Omnia ergo hæc uerba, promissionem diuinam
fidem humanã spectant, nec ullus apex hic ponitur, qui sacrifi-
ciũ aut hostiam indicet, neq; sane poni potest. Quid. n. sacrifi-
cio cũ negotio promissionis & fidei? Neq; n. ortus tantũ distat
ab occidente, quantũ sacrificiũ a promissione. Sacrificiũ opus
nostrum est, ex nostris rebus exhibitũ deo. At promissio, diui-
nũ uerbum est, de dei rebus, exhibitũ hominibus, ut plane insa-
nia nedam error sit, ex promissione dei sacrificiũ humanum, ex
uero maiestatis, opus creaturæ, facere. Quæ enim proportio,
nedũ identitas uerbi dei & operis nostri? cũ nec nostrum uerbũ
esse opus nostrum possit. Christus autẽ mandans hoc a nobis
fieri in sui memoriã, plãne aliud non uult, quã promissionem
istam cũ pignore suo frequentari, ad alendã & roborandã fidẽ,
quæ nunquã satis potest roborari. In cuius solius robur & hoc sa-
cramentũ instituit & reliquit in terris. Iterata. n. & assidue memo-
rata dei promissione, tam dulci & opulenta, animus saginatur
fide magis ac magis. Vides ergo incredibilem cæcitatẽ & puer-
sitatẽ papistarũ, qui ex promissione dei faciunt opus hominũ,
hoc ipso testes sibi ipsis facti, quã profus nihil intelligant, quid
sit sacramentũ altaris, nec quid agat & intendat eiusdem insti-
tutor Christus. Illi offerunt opus, hic requirit fidem, illi sacrifi-
cant deo, hic promittit hominibus. Finge & pinge absurditatẽ
hinc aliquã similem si potes. Si princeps quispiã te donaret co-
dice aliquo testamenti, quo tibi promitteret uelut pignore certo
hereditatẽ suã totam, nihil aliud spectans quã suã bonitatẽ &
tuã paupertatem, nec aliud ex te quærens, quã ut codicẽ accep-
tes gratisq; custodias, gaudeas & diligas se benefactorẽ tuum.
Tu uero uelut magnũ facturus, eũ ipsum codicẽ nõ acceptes, nisi
ut ei exhibeas & offeras, nõ tuũ comodũ sed illius diuitias auctu-
rus, ut tu potius glorieris, qui dederis, & ille pudeat, qui a te
mendico accepit. Nõne hic iudicaberis, aut extrema dementia
insanire, & nihil intelligere eorũ quæ sũt, aut si intelligeres, sum-
ma neqtia & superbia principẽ irridere & illuderet. Talis est ab sq;
dubio facies & religio absurdissimi huius uulgi papistici erga ma-
iestatẽ diuinã, dũ missam sacrificat, & promissione dei, deũ diui-
tẽ faciũt. O monstra monstrorũ.

Vfus Missæ.

Apta similitu-
do.

E ii.

TERTIO.

Verba sic sonant, Accipit panem, gratias agens, fregit, deditque discipulis suis. Obsecro, quid est frangere? quid est dare discipulis? Cur non potius more legis sic dixit? Et accepit panem & leuauit coram domino, ut intelligeretur, non hominibus sed deo dedisse, id est, sacrificasse? Nunquid hic latuæ & lupæ a deo nihil habent uel grāmaticæ uel cōmunis sensus, ut audeant dicere, dare discipulis id esse, quod offerre deo? Vbi est ergo sacrificium? an in eo quod accepit panem? at accipere, non est offerre, sed ad se potius capere & in suum ius & usum sibi uendicare, nisi iterum non sumus Grāmatici. Cum enim esset facturus & daturus discipulis, necesse erat, ut in manus acciperet, neque enim ore aut auribus, aut pedibus frangeret & daret. At gratias egit & benedixit, Ergo gratias agere & benedicere est sacrificare? Tunc & quinque panes ordeaceos & duos pisces, dicemus ab eo sacrificatos, quādo Iohan. vi. eos multiplicaturus accepit & gratias egit & dedit discipulis, discipuli autem turbis, ubi eundem ritum seruauit, nisi quod non dixit, Hoc est corpus meum, id est, non mutauit panem in corpus suum uerbo uirtutis suæ. Quin gratias agere & benedicere, est testari, sese accipere uel accepisse a deo non autem offerre deo. Oblaturus potius orat, ut acceptum sit quod offert. Gratias autem agens non orat ut acceptum sit, sed gaudet accepisse. ut uideas, omnes apices horum uerborū pugnare, ne Eucharistia sit sacrificium deo exhibitum, sed beneficium hominibus donatum, quod accipiant & gratias agant, non quod commendent & acceptari orent.

Hic uero uide, ut missarum uniuersarum ritus hodiernus cū Euangelio faciat. Omnes tres Euangelistæ una diligentia, similiter & Paulus, memorant panem esse a Christo fractum & datum discipulis, tacent uero an & ipse comederit & biberit cum eis. Quid. n. est frangere, nisi in multa partiri? Quid dare discipulis, nisi partitum aliis distribuere? Si ergo missa institutū & exemplum Christi referre debet, necesse est, ut nulla unquam fiat, nisi Eucharistia frangatur & multis distribuatur per sacerdotem. Si autē aliqua aliter perficitur, non est Christiana missa

Dare deo, sacrificare est, dare discipulis non item.

Multis distribuendū uix esse.

nec cum instituto Christi ulla ex parte conuenit. Quid hic dicitis priuati imo & publici missarii? Nonne hic solus locus merito omnes absterere deberet, ne ullam missam ullus unquam celebraret? Nonne hic euidentissime sequitur, Exemplum Christi referre & institutum eius sequi nullos, nisi eos, qui uel infirmis uel publice accedentibus ministrant eucharistiam, ipsi non accipientes? Hi enim proxime omnium hanc cenam Christi representant, quia accipiunt, gratias agunt, frangunt & dant aliis, ipsi ministri eorum, sicut Christus factus minister non sibi accipit, sed aliis ministrat. Hi uero qui celebrant, quid faciunt? simulant hanc fractionem, dum in tres partes hostiam partiuntur, & unam uiuentibus, unam defunctis, unam beatis deputant. Scilicet egregii distributores, qui beatis adhuc necessariam fidem & promissionem faciunt. Sed quid aliud nugarentur, postquam usum fractionis aboluerunt? Deinde nullis distribuunt, sed sibi solis uniuersas partes sumunt, aliis auferunt. Confer nunc istos Antichristos cum Christo. Ille frangit & partitur in multos, & partitum distribuit. Isti contra per omnia nullis frangunt & sibi solis sumunt, nisi quod simulant quandam fractionem. Et ubi manet uerbum Christi, Hoc facite? cur illi faciunt aliud & contrarium? Tutissime omnium igitur facit, qui a Missa in totum, ut nunc fiunt, tam priuata quam publica abstinet, quia neutra Christi exemplum & institutum amplius refert. Sed ubi consecrauerit aliisque distribuerit, tum & ipse ab alio accipiat. Sic etiam & aliorum sacramentorum nullus sibi ipsi aliquid dare debet, sed ab aliis accipere & aliis dare. Sunt haec obscura & dubia? An determinationem almae facultatis Parrhisiensis hic expectabimus? quae ructuet & dicat, Haec propositio est contra almas facultates & contumeliosa magistris nostralibus? At uerba Euangelii stant clara & solida, Fregit & dedit discipulis. Hoc facite. Non dicit, Et seruauit & sumpsit sibi ipsi, Hoc facite. Vides ergo, si usus instituti dominici permanisset, nunquam sacrificium ex eucharistia factum fuisset. Sicut nemo hoc sacrificium uocat, quod minister Ecclesiae infirmis & petentibus Eucharistiam ministrat. At ubi ceptum est, frangere & distribuere, mutari in id, quod est,

sibi soli seruare & sumere. Deinde ministrū, sacerdotem censeri, ibi inuentū est sacrificiū, scilicet ut haberet quod ageret ille sacerdos, ne ociosus staret corā altari. Quod si omnino sibi ipsi sumere extra exemplū Christi uolet, saltem hoc curet, ne solus sumat, sed frangat simul & det aliis, ne nihil exempli sequi, sed omnia cōtra exemplū Christi agere inueniatur. Fidelia sūnt uerba & satis tutā facere conscientiā potentia, si credas & sequaris, contempto totius mundi usu contrario.

Q V A R T O.

Qui sacrificat, dat deo, In Missa nos accipimus a deo.

Et dixit, Accipite, scilicet non solum exemplo & facto ostendit, non sacrificiū deo exhibitum, sed donum hominibus datum, Eucharistiam esse, sed & uerbo confirmat, iubens ut accipiant. Cur non sic ait, Offerite uel sacrificate? An papistas iterū ignorantia grāmaticæ impedit, ne sciant, quid significet, Accipere? Neq; enim accipere hic sonat, ut tollant manibus, ceu alienam bonum alteri exhibitari seu oblatari, sed ut sibi ipsis uendicent & in suū comodū uerrant, tanquā donū ac iā rem propriam. Possessores enim facit doni, cum dicit, Accipite, nempe illud quod dedit & fregit. Nihil ergo offerri deo permittit hoc uerbum accipiendi, sed probat a deo uenire, hominibus accipientibus donum. Quid potest contra tam clara uerba opponi? Adhuc Sodomæ illæ & Gomoræ nos accusant, quod nobis solis arrogemus intelligentiā scripturæ? Surgant, resistent, dent aliā, & cōfigant oculos tam aperti Euangelii. Nō. n. sufficit dicere. Hæc propositio est scādaloſa. Scimus & uolumus Christū esse scandalum Iudæis & signū cōtradictionis Israeli & lapidem offensionis Synagogæ Satanæ, & abominationē lupanaribus papisticis.

Q V I N T O.

Comedite, & bibite. Hoc est uniuersum opus, quod in Eucharistia facere iubemur. Ideo. n. frangit, dat, iubet accipere, ut comedamus & bibamus, & post hæc memoriā eius prædicemus. Sic & Apostolus, nullum aliud opus in eucharistia nouit nisi comedere & bibere, dū uerba Christi repetit dicens, Quotiescūq; ergo manducabitis panē hunc & calicē bibetis, mortē domini annūciabitis, donec ueniat. Nihil hic offerre, nihil operari, sed

accipere tantū comedere & bibere mandatur. Neq; n. quod comedimus & bibimus, offerre possumus, cū potius auferamus & nobis demus & intra nos recipiamus. Et non pudet, aduersus tam euidentia & certa uerba, sacrificiū facere & offerre deo, quod comedimus & bibimus. Natura. n. sacrificii est, praesertim perfectissimi, quod holocaustū uocant, totū deo offerri, nihil ex eo hominibus relinqui. Si autē uictima aut pro peccato fuerit, saltē aliquā partē deo relinqui totā, cur ergo nos, panē & uinū totū comedimus & bibimus, nihil relinquentes deo? Cur non totū ei relinquimus, cū uelimus hoc perfectissimū esse sacrificiū? ubi hic subsistet ratio sacrificii? Neq; em̄ garrere sufficit, Christum offerri a nobis sub pane & uino. Nā & ipsum sumimus sub pane & uino, at nihil sumi a nobis debet de sacrificio & holocausto domini. Pugnāt, offerri deo & sumi a nobis. Accipiebant leuitae olim a populo Israel oblata eorū, sed nihil eorū sumebāt, quae offerenda erant deo. Sic & dū corpora nostra & laudes sacrificamus, nihil nobis, sed oīa soli deo exhibemus, ut stet ratio sacrificii, etiā spiritualis. Prorsus inauditū igif monstrū est, sacrificiū istud papisticū, ut fere ipse Papa cum suo corpore toto non sit aequē monstruosus. Totū nos uoramus, & totum deo offerimus, hoc est tantū dicere, neq; uoramus si offerimus, neq; offerimus si uoramus. Et ita dū utrunq; facimus neutrū facimus. Quis audiuit unquā talia? omnia sibi pugnātissime contradicunt & in uicem sese consumunt, aut necessario & infallibiliter concludūt Eucharistiā sacrificiū esse nō posse. Diluāt hęc rogo, Louanieñ. & Parrhisieñ.

SEXTO.

Hoc est corpus meū, Hic est calix sanguinis mei. Hic pignus & signū promissionis apponit. Ita. n. habet consiliū diuinæ bonitatis, suas promissiones aliquo pignore ceu sigillo signare & munire. Sic Abrahæ imposuit circūcisionē pro signaculo pacti & promissionis de femine suo donatæ. Et Noe cū promitteret se fore deū semini suo, nec ultra terrā dissipaturum, apposuit pro signo memorabili arcum in nubibus. Sic deinceps fere omnes promissiones aliquo signo firmauit, adeo ut hec more Isaias iuberet Achaz regē Iuda, ut peteret signum a domino promittentē liberationem populi de manu regis Syriæ & Samariæ.

Ratio sacramenti.

Promissiones
signis confir-
mantur.

Apud homines quoque pacta, promissa & federa non solum uerbis aut literis, sed additis aliquibus pignoribus aut testibus firmantur. Si uerbis promittunt, stipulantur manibus, si literis appendunt sigilla, in robur pacti & promissi. Ita ut hæc promissio diuina nobis omnium esset certissima, fidemque nostram tutissimam redderet, apposuit pignus & sigillum omnium fidelissimum & preciosissimum, scilicet ipsummet precium promissionis, corpus & sanguinem proprium sub pane & uino, quo nobis emenduit promissionis diuitias donari, quod & impendit, ut promissionem acciperemus. Quomodo ergo sacrificium & opus nostrum facere possumus, ex pignore & sigillo dei, nobis donato & promissioni suæ appenso? Quis inter homines sigillum & pignus promittentis offert ipsi promittenti, ac non potius accipit a promittente & sibi seruat, hoc ipso tenens sibi obstrictum promissorem, certissima fiducia expectans eius ueritatem & impletionem. Ita & nos diuinam maiestatem hoc inestimabili pignore nobis donato tenemus obstrictam, de cætero cum summa certitudine & dulcissima, pacatissimaque fiducia expectantes, ut impleat quod promisit, & cuius promissionis tam preciosum sibi que carissimum pignus dedit. Et tamen impia turba Papæ, nos offerre & a nobis abicere doces hæc incōparabilia dona & gaudia.

O quot Hieremias opus habet Ecclesia que deplorat hæc.

Et quis non summa indignatione scrutietur super hos crudelissimos inimicidas, qui nobis hanc dei charitatem obscurant, hanc certitudinem cordis labefactant, hanc securitatem fiducia proscibunt, & pro charitate dei, iram dei, pro fide opera, pro certitudine trepidationem, pro securitate confusionem statuunt. Dum enim sacrificium faciunt ex Eucharistia, nonne incertos nos faciunt? Quis enim sciat, an placeat suum sacrificium? Da unum ex istis sacrificialis, qui audeat certum sese asserere, suum sacrificium esse acceptum. Omnes enim in incertum currunt & aera pugno uerberant, semper & ubique sacrificantes, nunquam autem ad certitudinem peruenientes, quia amissa promissione infallibilis dei, suis sacrificiis & operibus incertissimis feruntur. Deinde cum sacrificant, necesse est, cogitent deum placare. Velle autem deum placare, est eum iratum & implacatum credere. Credere autem

autem iratum, est expectare iram potius quã charitatem, mala
potius quã bona. At Eucharistiam salubriter accepturis necesse
est credere deum summa charitate iamdudum placatissimum,
ultra donare: id quo nihil habet charius, ita ut nihil eque pug-
net aduersus Eucharistiã fructum, atq; hæc sacrilega opinio pa-
pistarum, & nocentissima conscientia, deum esse iratum & hoc
sacrificio placandũ, qui nisi summe esset placatus & amantiss.
tantas suas opes nec exhiberet nec effunderet. Vides ergo ut sa-
crifices isti uerius carnifices, suo sacrificio nos docent incurere
horrenda & pericula, & omnia bona in mala, uiuifica in mor-
tifera, salutifera in damnabilia, certa in incerta, fidẽ in dubiũ,
securitatem in pauorem. Breuiter, ipsam diuinam charitatem
in iram, & amorem in odium, patrem in hostem, cœlũ in in-
fernum, & summa in infima uertere, omnia miscere, confun-
dere & perturbare. Non autem sic incertus es, nec iram cogitas,
si Eucharistiam solũ promissionem non sacrificium esse cog-
noscis. Certus enim es, deũ mentiri non posse in suis promissio-
nibus, sed sicut placatum & amantem sese promittit & exhibet,
ita um absq; dubio habes, si saltem promittenti credis. Dein-
de cũ illum non nisi bona sua promittere ibi intelligis, mox ex-
onerata & leta conscientia intelligis, nihil a te exigere bonorũ quæ
tu offeras, sed tantũ inuitari & blandissime allici ut bona acci-
pias quæ ille tibi proponit. At ubi sacrificare uolueris, necesse est
tecum afferas conscientiam oneratissimam, quæ cogitet, non
nisi infinita exigere, quæ offeras, prorsus præ angustia nihil uidẽs
bonorum, quæ accipere debeas. Ita fit, ut ubi summa dulcedo-
cordis erga deũ regnare debet, ibi tyrãnisset summa angustia &
tribulatio. Hoc scilicet uoluit Satan per istud impium & peruer-
sum sacrificium.

SEPTIMO.

Quod pro uobis datur. Item, qui pro uebis effundetur in re-
missionem peccatorũ. Hic signatur res ipsa promissionis, quæ
est, remissio peccatorũ. O dulcis & potens promissio, sed simul
impacientissima sacrificii. Ideo enim datur corpus & sanguis, ut
nos salui simus, remissis omnibus peccatis. Ecce hæc sunt illa bo-
na quæ tibi exhibentur in Eucharistia, putas hæc posse exhiberi

Æ

Remissio peccatorum. ab irato & implacato deo, ac non potius ab indulgentissimo, amantissimo, sollicitissimo pro nobis patre? Quid amplius promittere potuit, quā remissionem peccatorum? Quid est remissio peccatorum, nisi gratia, salus, hæreditas, uita, pax, gloria æterna in ipso deo? Et tu insane & impie papista tuo sacrificio, aliū tibi fingis deum in Eucharistia. Nonne iam dudum uides, omnes sacrifices idolatras esse, & toties idolatriā perficere, quoties sacrificant? Non. n. uere deum cogitant, sed idolum sui cordis formant, cogitantes & credentes, esse hic deum aliquem iratū & placandum, qui plane in Eucharistia nec est nec esse potest. Atq; uere iratus tibi est & manet, sicuti credis, quia extra Eucharistie fidem es, & promissioni eius non credis, nihilo differens ab Ethnico & Iudæo, nisi quod maiori peccato in hac bona peccas, dum sacrificio tuo magis irritas & incurris in iram, cæterū infidelitate & impietate similis es, tantū titulo Christianus, & tantū rasura sacerdos. Deniq; ut sacrilegam placandi cogitationem tibi adimeret inter uerba, ipsemet tibi signat & indicat, quo sit placandus & placatus, dum dicit, Quod pro uobis datur, Qui pro uobis effundetur. Desine, rogo, tuas perditas placationes præsumere. Vnum est, quo placatur (ut ita dicam) solissimū & unicissimum, ne speres ultra hoc, ullum aliud placandi aut sacrificiū aut consiliū reliquū esse. Maior est illa maiestas, quā ut totius orbis sanguine & omnium angelorum meritis placari possit. Corpus Christi datur & sanguis eius funditur & sic placatur. Pro te enim datur & funditur, sicut dicit, Pro uobis. Cur pro nobis, nisi ut placetur ira dei, quæ imminet peccatis nostris? Placata autē ira remittuntur peccata. Hoc est, quod dicit, dari & effundi in remissionem peccatorum. Nisi enim daretur & effunderetur, ira maneret & peccata retinerentur. Hic uides quā nihil ualeat opus satisfactionis aut sacrificiū placationis, sed sola fides dati corporis & effusi sanguinis pro placatione. Ne fides ipsa quidem placat, sed apprehendit & obtinet placationem per Christum factam, quanto magis tua stulta placatio, & sine fide & sine Christo, nihil impetrabit, nisi maiorem iram. Stat firma sententia, Hoc corpus datur pro uobis. Vos

nihil dare nec offerre potestis in placatione aut remissione, sed gratis donatur uobis, sed non gratis donatur Christo, hoc donum dei in nobis, quia corpus & sanguinem pro eo, propter nos tradit, ut diligamus, gaudeamus, grati simus diuinae misericordiae, pro inenarrabili suo hoc dono, indignis nobis donato. Non ergo sacrificandum & dandum est in Eucharistia ab hominibus, sed tantum credendum & accipiendum a deo.

Ex quibus nunc euidenter sequitur, Eucharistiam seu missam prorsus nulli alteri posse applicari & comunicari. Quid enim ad me, quod usus uniuersi orbis papistici aliter sentit & facere praesumit? Nunquid fidem dei illi euacuabunt? aut ignoramus praedictum esse, totum orbem seductum in erroribus Antichristi, qui est Papa? Verba dei non fallunt nos, nec deserunt etiam in medio umbræ mortis. Quæ ut uides quæ nihil exigant, nisi fidem, cum sint purissimæ, tenerrimæ, opulētissimæ promissiones. At fides in promissionem sua cuique seorsum est, nulli potens applicari aut comunicari. Neque enim ego pro te credere possum, sicut nec tu pro me, ita non est meum, promissionem dei tibi applicare uel comunicare, sed tua propria fide eam tibi applices necesse est. Stat enim sententia, Qui non crediderit, condemnabitur. Proinde Cananei isti Missarum & turpissimi lucri sacrifices, dum fraternitates iactant, missarumque participia uendunt, nihil aliud faciunt, quæ stultum orbem dementant & illudunt, secumque ad inferos trahunt, simul rapientes eorum substantias sacrilegis mendaciis & ludificationibus. Et hic reuelantur fundamenta orbis terræ ab increpatione huius spiritus. Apparet enim, super quod fundamentum Episcopatus, Collegia, Monasteria, templa, sacella, altaria & uniuersum regnum hoc sacerdotale Papisticae Ecclesiae sit ædificatum. Nōne omnia super Missarum sacrificia sunt ædificata? hoc est, super idolatriam pessimam omnium, super mendacia impurissima, super abusum Eucharistiae peruersissimum, super infidelitatem plusquam gentilem. Et hinc iusto iudicio dei factum, ut opes horum non seruiant, nisi profusissimæ luxuriæ, libidini, pompæ, ocio. breuiter, soli abominatiōi Romanæ, sicut dignum est. Talibus enim remunerari debuit, autor huius blasphemii sacerdotii.

Missæ quæ
alijs comunicantur.

Habent tamen, quo sese aduersus hæc consolentur & securos faciant. Nempe, quod eis incredibile sit, unum Lutherum recta sapere, sese uero omnes errare, sicut Zedechias percutiens unicum prophetam domini Micheam, non putabat credendum esse, omnes prophetas alios spiritu mendacii possessos, & unum illum spiritu domini plenum esse, dignissimum plane argumentum papistis, quod a multitudine trahitur, aduersus clarissimum uerbum dei. Quid enim placeret mendacibus supra mendacia ædificatis nisi mendacium? Quid autem odio haberent dignius, quam uerbum ueritatis, redarguens eorum mendacia, siue eos.

OCTAVO.

Quid testamentum.

Novum testamentum. Ecce testamentum ipsemet uocat Eucharistiam, quo quid pugnantius esse potest sacrificio? Si Parrhisiensis Sodomæ & Louaniensium Gomorra & uniuersa Babylon Papæ suum Aristotelem didicissent, agerem cum eis per definitionis locum, si quo modo possent tam crassa capita aliquando uidere, quid differret sacrificium & testamentum. Sed quia sola multitudine rasorum sua stabiliunt, nec diuinam nec humanam auctoritatem spectantes, dimittamus afinos mutuo suis rudibus plaudere & nostra prosequamur. Testamentum hoc differt a promissione, quod testamentum est morituri, promissio uiuentis. Sic enim Heb. ix. dicit, Vbi testamentum est, ibi mors testatoris intercedat necesse est. Testamentum enim in mortuis confirmatum est, alio qui nondum ualet, dum uiuit qui testatus est. Cum uero deus in scripturis promissiones suas passim testamentum uocet, eo uerbo significauit se aliquando moriturum esse, rursus enim promissiones uocat uicturum se significat, ut uno hoc uerbo sese futurum hominem, simul moriturum & semper uicturum comprehenderet. De quo nunc non est locus dicendi. Est igitur testamentum, Nuncupatio morituri, qua disponit suam hereditatem certis hæredibus. De qua re cum in Galatis meis dixerim, hic breuior esse debeo. Quattuor ergo integrant testamentum, Testator, Verbum uel codex nuncupationis & promissionis. Hereditas, Hæredes, quæ in hoc testamento uideamus. Testator Christus est moriturus, Verba testamenti sunt, quæ nunc uerba

consecrationis uocant. Hereditas est remissio peccatorum in te-
stamento promissa. Heredes sunt, omnes qui credunt, nempe
sancti & electi filii dei. Vnde Apostolus Tit. i. fidem Christianam
uocat fidem Apostolorum. Tu nunc ipse lector, uide impietate
sacrificum istorum, qui e testamento sacrificium fecere. Deus te-
statur & largitur, at illi offerunt & sacrificant. Quid ergo faciunt
Primū negant testamentum esse & cogunt deū aut mentiri aut
insanire, dum testamentum ipse uocat. Afferuisse enim sacrifi-
cium, est negasse testamentum, cum impossibile sit, idem sacrifi-
cium & testamentum esse, cum illud demus, hoc accipiamus,
illud ad deum, hoc a deo ueniat, illud per nos, hoc sine nobis
fiat. Et quid pergam differentias dati & accepti afferre, cum &
bestie & inanimata hoc sentiant? Nec patet hic Sophistis cauili-
landi locus, quod alio respectu sit sacrificium alio testamentū,
tantum unus est deus, & una tantum Ecclesia, inter quos solos
mediat deorsum testamentum & sursum sacrificium. Fateor, sa-
crificiū est respectu dei papistarū, at hic idolum cordis eorū est,
respectu nostri & ueri dei, non nisi testamentum esse potest.
Secundo & testatorem Christum esse negant. Quomodo enim
testatorem agnoscerent, cuius testamentū negant? Non enim
accipere ab eo quicquā, sed tantum offerre ei uolunt, qua per-
ueritate nō suspiciunt eum, largum testatorem suorum bono-
rum, sed inexplebilem exactorem alienorum seu nostrorum.
Tertio & hereditatem negant, non enim querunt gratuitam re-
missionem peccatorum eam quā Christus dato corpore & san-
guine suo nobis parauit, sed propriā & nouam suo sacrificio im-
petrare laborant. Laborare enim oportet hos sanctos, ne mise-
ricordiam dei gratis accipiant. Insuper unus est furor omnium,
preparatoriis, orationibus, cōfessionibus, præuiis, sic sese mur-
dos & sanctos reddere, ut Eucharistiam digni accipiant, ne si
aliquid ibi, quod remitti debeat, sed omnino spectabiles in mun-
dicia sua compareant, & sanguinem Christi in remissionē pecca-
torum solum rideant, quæ tamen peruerstas alia nascitur ori-
gine. Nempe quod peccatum nullum cognouerūt, nisi actuale
propositum mali in uolūtate. Cætera omnia sunt naturales ui-

res & imperfectiones, aut ad summū sōi reatus quārdā relatio-
nes, quæ Christo non egent. Ita fit, ut momentanea contritiōe
hoc sanctissimum sacerdotium, sese plene purget, nec amplius
opus habeat testamento remissionis peccatorum. Et sic mundi
accedunt, quo non debent accedere nisi qui remissione pecca-
torū egent. Verum de peccati cognitione hic non est locus.

Quarto, negant & hæredes, Hæredes enim diximus esse eos so-
los, qui credunt huic testamento, ipsi uero sacrificantes faciunt
capaces & hæredes. Eos em̄ adducunt, qui operibus suis & sacri-
ficio nituntur, scilicet tam inquietas, pauidas, & confusas con-
scientias, ut non solū non credant, sed ne hoc quidē sciant, an
credendum sit. Ignorant em̄ esse promissionem & testamentū,
quod fidem exigat, sed sacrificium esse opinantur, quod opera
requirat. Ita uides, papisticum sacerdotium infœlix hominū ge-
nus, pro fus ægyptiis tenebris captū, nihil omnino intelligere,
qd sit eucharistia, qd præter, & quo usu, quo fructu sit tractāda.

CONFUTATIO EORVM QVAE

pro sacrificio traduntur.

Et hanc eorum sapientiam super Eucharistia spirant omnes
eorum disputationes, sermones, cantica & quicquid de hac re
tractant. Verba consecrationis uocant, non uerba testamenti.
Et hic uideas sudare heroes istos in stadio, ut probent mirabilia
istius consecrationis, ut panis transeat, ut fiat nihil, ut corpus
Christi sub pane esse possit, tantum est Aristoteli mortuo & suæ
gloriosæ philosophiæ negociū, ut hic eius infernus uideri possit.
Cæterum ut fides & testamentum populo tradatur, tantū abest
ut aliquando cogitent, ut nihil æque hæreticum ducant, atq; si
pestilentissimis eorum nugis contemptis fidem & testamentum
in hac re quæras. Extat historia corporis Christi sic tortis de-
prauatisq; scripturis confuta, ut uideas a summo dei hoste cōfla-
ta, nisi sint alicuius phrenetici aut arrepticii somnia. Ibi Melchi-
sedech producitur panem & uinum offerens. Producitur hedus
filiorum Israël imolatus, panis subcinericius Eliæ, carnes Iob,
manna patrum, Isaac imolatus. Et quid nō? Hæc omnia sunt
bello isti auctori, figuræ Eucharistiæ. Mitum quod & asinam Ba-

Historia festi
corporis Chri
sti.

laam & malam Dauid non intexuerit, cum nō minus apte po-
tuerint figurare, quod ille asinus & mulus praedictis historiis fi-
guratum uoluit. Tum pontifex in lectionibus surgens in mediū
sesquipedali hiatu, ut speres ipsum spiritum sanctum meras de
fide & testamento delicias & diuitias effusurū, incipit proœmio
papa digno, tum mox proripit sese ad philosophiam Aristot.
egregiam illam & pulchre Christianam contionem de acciden-
tibus & subiecto, de transsubstantiatione consumaturus. Vbi ue-
ro Aristotelem finiuit, & adhuc esuriant animæ imo sterora
hominum pro uerbo dei uorauerunt, largitur sanctissimus in
Christo pater, de plenitudine thesauri nubes indulgentiarum iis
qui has uocum & rerum babylonas audiuerunt. Et tamen au-
det hic bonus autor in proœmio fingere, sibi dulces lachrymas
stillare per oculos, dum ista diuinæ bonitatis beneficia medita-
tur. Tu nūc uide an Aristoteles contemnendus sit, qui mortuus
Papam tam eruditum & pium facit, ut præ pietate lachrymet.
Me miserum, qui ista portenta & ludibria Satanæ uidere cogor,
per iram dei inestimabilem, pro seriis & salutaribus rebus pro-
poni infelicissimis Christianis. Vbi sunt hic lachrymæ & ubi qui
se murū opponant deo pro Israel in hoc die furoris dominici?

Vt finem huius loci faciamus. Caueat Christianus præser-
tim sacerdotes ne sacrificium e testamento dei faciant. Neque
enim uetus testamentum per angelos dispositum, patitur sese sa-
crificiū dici, cū sit uerbū legis confirmatū quidem per sacrificia
pecudū, sed non oblatū. Angeli. n. dederunt legē, populus acce-
pit legē, non obtulit legē. Multo minus nouū testamētū sacri-
ficiū esse potest, per ipsum dominū dispositū, cū sit uerbū pro-
missionis seu gratiæ, confirmatum quidē per sacrificium Christi
in cruce, sed nō etiā ipsum oblatū. Quā stultus itaq; uel impius
ille esset, qui uetus testamētū, scilicet legē datā & acceptā dice-
ret sacrificiū esse, tā stultus atq; magis multo est, qui nouū testa-
mentū, scilicet promissionē datā & acceptā, dicit sacrificiū esse.
Atq; ut uetus testamētū lex, mandabatur diligentissime doceri,
inculcari & ubiq; memorari. Ita & hoc nouū testamētum man-
dat CHRISTVS publice doceri & omnibus & ubiq; memorari.

Est enim in eo summa tota Euangelii, sicut Paulus ipse explicat, Quotiescumque enim manducabitis panem hunc & calicem bibetis, mortem domini annuntiabitis. Si enim quæras quid sit Euangelium, recte respondebis, nihil aliud quam quod uerba huius testamenti habent, scilicet Christum de iisse corpus suum & fuisse sanguinem suum pro nobis in remissionem peccatorum. Hæc est prædicatio, quæ in Ecclesia uigere debet, Et impii illi, nobis uerba consecrationis ex eis fecerunt, & sic cælanda ut nullum Christianum, quantumuis sanctum, uelint ea nosse. Et digne pro suo sacerdotio, quo fidem & uerbum extinguere debuerunt toto orbe, ut hoc priuatim in missis signarent, quod publice per mundum operantur. Imprimenda itaque sunt hæc uerba omni Christiano cordi, seu compendium totius Euangelii, & instituendus ipse, ut horum memoria assidue exerceat, alat & roboret fidem suam in Christum, maxime uero tum, cum percipit Eucharistiam. Id quod uult minister, dum eleuat hostiam & calicem, nullo enim uerbo meminit sacrificii inter eleuandum, quod tamen oportuit quam maxime, quandoquæ quid referret, si nihil eleuaretur? Ex hominibus enim ea est eleuatio, non ex instituto Christi. Potest tamen significare, ut sicut pignus istud promissionis eleuatur ad prouocandam fidem populi, ita & uerbum promissionis seu testamenti eleuandum esse ad publicum auditum populi, ut omnes & testamentum audiant & pignus uideant, utroque ad fidem excitentur & confirmentur.

Mor autem uiros istos prudentes non cogitare, quod Christus non in templo sed in cenaculo, non super altari sed super mensa, Eucharistiam instituit & perfecit, cum lex Mosi tanto rigore prohibuerit, quicquam offerri extra templum seu locum a deo electum. Et Apostoli Act. iiii. cum alias ubique legem seruarent, tamen panem frangebant non in templo, sed circa domos, ut Lucas ait. Quare etiam hac ratione Christus pulchre præuenit, ne sacrificium esse possit donum suum, hoc salutare. Arbitror autem eos fuisse motos ut sacrificium facerent, præter uerba canonis, ex ipsa eleuatione. At quid facient de hostiis pro populo consecratis? Nunquid illæ eleuantur? Et quid differt sacerdos & populus.

& populus in Eucharistia percipienda, nisi quod sacerdos consecrat & ministrat aliis? Si ergo infirmi aut accedentes percipiendo Eucharistiam non sacrificant, ut nemo dubitat, quæ demerita est sacerdotis Eucharistiam sacrificium facere? cū in ea profus nihil habeat præ illis. Sed populum deus seruauit in simplicitate manentem, eos uero qui seipsos sacerdotes fecerunt, & aliis prætulerunt, tradidit in sensum reprobum ut & fidem communem populi amitterent. Hæc modo dicta uolo de uerbis his salutaribus, quæ spero satis abunde fidem factura piis conscienciis, ut omni posito scrupulo cum fiducia ponant & sacrificii opinionem, teneantque testamenti certitudinem. Reliquum est ut obiectis eorum respondeamus, quanquā ubi uerbis diuinis certi facti sumus, obiecta, magis contemnere quam repellere oporteat, tamen infirmis conscienciis, ex omni parte seruiendū est, ut undiq; firmæ sint, & non nutent.

DE CANONE.

PRIMO obiiciunt canonem (quem uocant maiorem) in quo sacrificex dicit. Hæc dona, hæc munera, hæc sancta sacrificia illibata. Et infra post consecrationem, Hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam &c. Hoc obiectum aliud nihil uult, quā quod solent iactare, patres, patres, decreta, decreta, ecclesia, ecclesia, quoties nos a uerbis dei in uerba hominum trahere conantur. Rursum si uerbū dei opponas oclusis auribus clamant. Non intelligis sane, expositioni patrum credendum est. Ita sub nomine patrum, pulchre nobis exterminant uerbum dei. Nos quoque hic dicimus & multo fortius clamamus, Euangeliū, Euangelium, Christus, Christus. Cur non sic iactemus Christum, ut illi iactant patres? Cur non Euangelium ut illi decreta? Quod si canonem opponat, iterum eorum quoque more clamemus. Non intelligitis sane canonem, expositione opus est. Quis, rogo, hic nostram literam componet? Si dixerint, aperta sunt uerba canonis, glosa non egent, dicemus & nos, Aperta sunt uerba Euangelii, glosa nota

¶

egent, & quicquid de suo & pro suo canone iactabunt idem de
nostro & pro nostro Euangelio multo magis iactabimus, do-
nec stemus & æquales iactando facti fuerimus. Deinde mox tri-
umphabimus cū negare non possint, Euangelio cedere debere
quicquid non est Euangeliū. Hanc. n. iactantiā patribus & decre-
tis suis dare non audebunt, ut eis cedere debeat, quicquid patres
& decreta non fuerit. Quare hic uicimus & dicimus, cede canon
Euangelio & da locum spiritui sancto, cū sis uerbū humanum.
Et quanquā habeā quod pro sano sensu canonis dicere possim,
quod & alias feci, tamen nunc nō dignabor eū tali honore, sed
gloriā dabo plenissime Euāgelio, indubitata fide ei inherendo,
& iuxta regulam Iuris peritorū, uerba obscure loquentis interpre-
tabor contra eū, non pro eo, dicamq; ei iuxta parabolam, Do-
mine canon uos estis inuitati ad nuptias & sedistis primo loco,
sed ecce honoratior est inuitatus, imo ipse dominus inuitator
adest, date ergo huic locū & sedetis nouissimo loco cū rubore,
cū nō in eo sedistis ab initio. Si habetis aliquē piū sensum, quē
uiolenter emunctis literis exprimere quis possit, habeatis, sed
uos aperte contra Euangeliū sonatis, ideo uos damnamus & cō-
temnimus auctoritate diuina Euangelii. Et cur canonē uehamus
tam sublimiter, cum superius monstratum sit, sacrifices istos nō
uno modo circa Eucharistiam delirare, ut nihil mirū sit, si &
canon eorū alicubi deliraret. Quis etiā non uideat eum esse com-
positū ab aliquo uerbofo & parū spirituali? Quid enim attinet
uerbis ita superfluere? Hæc dona, hæc munera, hæc sacrificia.
Item, hostiā purā, hostiam immaculatam. Et multa alia in
eo iuste possunt redargui, licet ab istis sacerdotibus suis eleuatus
sit supra omnes articulos fidei. Nihil enim sanctius habent hoc
canone, adeo ut & ipsum Euangelium ei collatū sordeat corā
eis. In quo tamen nihil a moribus suis alienū faciunt, cū aliud
non studeant, quā ut iactent humana, contemnant diuina, ob-
seruent quæ nullius precii sunt, negligant quæ summi precii
sunt. Negamus itaq; & damnamus canonē in hac parte, tanquā
aduersarium Euangelii. Nec audimus si clament, Ecclesiam nō
potuisse errare. Sacerdotes papistici non sunt Ecclesia, & quo-

Nō esse inter-
pretatōe aper-
ta uerba rex-
tus mutanda.

modo sancti in hoc errore habuerint statim dicemus.

¶ Secundo obiiciunt sanctos, qui & hoc canone usi sunt, & missam pro sacrificio habuerunt, ut Grego. Bernhar. Bonaueram & alios. Hic respondeo, Nihil esse sub caelo periculosius gestis sanctorum, testimonio scripturarum non roboratis. Cum enim constet, Iustum septies cadere, & sanctos uarie peccare, quis nos certos faciet, hoc non esse peccatum, quod sine scripturae testimonio gesserunt? Laudo in hac parte S. Antoniū, qui hoc maxime inculcauit & consuluit, ne quis aliquid operis tentaret, quod non haberet auctoritatem e scriptura, imo tutius est, hoc inter peccata sanctorum numerare, quod sine auctoritate scripturae fecerunt, quā pro exemplo bono imitari. Sanctos enim non multum leseris, si incertum eorum factum peccati daminatis. Agnoscunt enim sese peccatores. At uehementer offendes, si exemplo eorum te ad praecipitium impuleris. Proinde Christus uult nos nō humanis gestis, sed certis & fidelibus suis uerbis niti. Jam & hoc constat e psal. iiii. quod dominus mirificat sanctos suos. Et psal. lxxvii. Mirabilis est in sanctis suis, finit eos in multis & diu tam ignorare quā errare. Peccauit Moyses & Aaron, lapsus est Dauid & Salomon, cecidit Petrus trina negatione, & lapsus cogebat gentes Iudaizare. Et quanto tempore quāto finit eos in peccatis uolui antequam conuertat? Nonne omnes cantant, Priusquā humiliarer ego deliqui? Et, Ego dixi in excessu meo, omnis homo mendax. Dauid in media tribulatione peccauit, credens adulatori Siba aduersus Miphiboseth. Lot in summa tribulatione peccat cum filiabus suis. Quis uero ea uideat, de quibus ipsimet dicunt, Delicta quis intelligit? ab oculis meis munda me domine. Minima portio peccatorū cognoscit etiam ab ipsis sanctis. Sed ut in his peccatis & erroribus seruentur sancti & pereant impii, duplex est causa. Prior, quod sancti habent fidem Christi, qua absorpti, etsi multa faciant ignorantes, quae impiis essent ad mortem, semper resurgunt & seruantur, imo nunquam cadunt in malum. Incredibile est iis qui experti nō sunt, quanta sit uirtus fidei, maxime in peccatis. Hac fide cū careant impii, etiā si optima sanctorū opera imitentur, peccant.

Periculosa exempla sanctorum.

S. Antoni iudicium.

Excusat peccata sanctorum.

Posterior, Quod sancti hac fide eruditi, prorsus in sola misericordia nituntur, nulla sua opera æstimantes, quin omnia inutilia & peccata esse ex animo consententur, perpetua humilitate. At hæc confessio & humilitas non sinit, ut pereant in suis peccatis & ignorantibus & erroribus, cum deus humiles derelinquere, & consententibus non parcere non possit. Talis fuit Bernhardus, de tota uita sua dicens in agone. Tempus meum perdididi, quia perdidite uixi. Talis August. Ve hominum uitæ quantumcunq; laudabili, si remota misericordia iudicetur.

Augustini exemplum.

An non uideamus in Augustino, quomodo retractet multos errores, in quibus utiq; perditio erat, nisi fide seruatus fuisset? Impii enim sunt pleriq; eius errores, sed confessio & timor dei fecit eos ignoscibiles & innoxios sibi, quos tamē si quis pro exemplo & lege sequatur, nonne in perniciem suam sequetur? Sicut & contingit multis, qui patrum dicta ceu infallibilia oracula sine iudicio sequuntur. Ex quibus clarum est, sanctos errare aliquando etiā in pietate & ueritate fidei, quod est eos nondū esse perfectos, & tamen ob ceptam & crescentem fidem non perire. Perire autem eos, qui errorem hunc pro ueritate arripiunt, & in exemplum trahūt, ut prorsus nihil iuuet neq; excuset, sanctorū gesta fuisse imitatum quempiam sine autoritate scripturæ agentium. Si enim sancti non errarent, in fide, pietate & scientia ueritatis, cur Apostolus Petrus doceret, crescere in fide & cognitione Christi? Et Paulus, crescere in Christum, ne sicut pueri circumferamur omni uento doctrinæ. At quod fidei deest, error & impietatis reliquū est, secundū quod, sanctos aliquando agere, dura huius uitæ miseria & necessitas cogit. Sunt ergo eo modo facta sanctorum sibi ipsis innoxia, propter fidem, sed impiis q̄ sacrificiis & operibus fidunt, perniciosissima exempla, quia nolunt discere fidem, sed tantum opera in sanctis. Cum Apostolus Heb. xiii. mandet, ut conuersationem sanctorū intueamur, sed sic ut imitemur eorum fidem. Nostri autem papistæ dicunt, S. Bernhardus sic fecit, ergo sic est faciendum. S. Augustinus sic fecit, ergo sic est faciendum, animalia scilicet immunda nec ruminantia, nec unguam diuidentia, solum in opera intenti, it̄

ruunt cum tota securitate. Ita & hic in sacrificio missæ illis con-
tingit & adhuc absq; dubio bonis & electis uiris contingit, ut sim-
plici cordis fide celebrent, arbitantes pio errore sacrificiū esse.
Verum quia non in sacrificium hoc confidunt, imo pro inutili
& peccati opere habent quod ipsi faciunt, pura & sola misericor-
dia nixi, seruantur, ne errore pereant. Quos cum imitantur se-
cui isti operum sacerdotes, sine hac fide, sacrificium suū egregie
tollunt, & secare aliis uendunt, unde merentur errorē hunc sibi
non ignosci sed imputari, & sic perdi exemplo erroneo sancto-
rum. Corda enim & renes intuetur, iudicat & probat deus. Ideo
unius errorem fert & ignoscit, & eundem in alio damnat & pu-
nit, ob cordium in fide & humilitate diuersitatem. Tales autē
fuisse sanctos, quales dixi, illud Bernhaldi mihi persuadet, dū
pusillanimum fratrem coegit celebrare, dicens, Vade frater, cele-
bra in fide mea, qui cum sic faceret liberatus est. Vides, ut in fide
uir sanctus totus inceserit, quæ non potest permittere ut per-
dat, quantumlibet magnus error. Hæc scio sophistis mire displi-
citura, quos contemno, modo piis conscienciis profuero, quas
ipsi excarnificant.

Immunda ani-
malia, quæ nō
discernūt ope-
ra spirituum.

S. Bernhald
exemplum.

Cognito itaq; errore, iam non licet denuo errare, & missam
pro sacrificio habere. Hoc enim iam esset in totam fidem & con-
tra conscientiam peccare. Neq; hic fides, aut confessio excusaret.
Non enim potes dicere, uolo pie errare. Pius error est ignoran-
tiæ non scientiæ, quales Apostolus tolerare iubet in infirmitate
eorum Roma. xiiii. Ita eos qui ignorant adhuc errorem, si ta-
men fide misericordiæ dei uiuunt, non licet damnare aut sper-
nere, donec & ipsi errorem intelligant. Hoc autem agendum
est, ut error reueletur, & non pro ueritate statuatur, ne multi-
plicentur peccata impiorum & infirmis scandala in uia relin-
quantur. De isto errore sanctorum, & pernicioso exemplo eorū
dicit Christus Matth. xxiiii. Dabunt signa & prodigia, ut in er-
rorem ducant, si fieri potest, etiam electos. Neq; enim uult Chri-
stus hoc loco, Electos suos non esse erraturos. Quid enim hoc
ualeret ad magnitudinem exaggerati periculi, si nullus electus
periclitetur? Sed sensus eius est, quo in oratione dominica di-

Error piotū.

Sanctos erra-
turos esse.

est, Et ne nos inducas in tentationem, non ut non tentemur, sed ne deficiat fides Petri in hac tentatione, & praualeat tentatio in finem, ut non sit reditus e tentatione. Ita hic in errorem non inducentur electi, nō ut nō errent, imo ut maxime errent una cū impiis. Hoc. n. faciet periculi magnitudo, sed nō deficient in errore, nec praualebit error in finem, quanquā uix euadant ne praualeat. Inducunt (inquit) in errorem, si fieri potest, electos, hoc est, in ductos in errorem tenebunt, ut uideantur cum eis in errore manere & perire. Nonne hoc in Bernhard, Grego. Bonauen. & multis aliis uidemus, qui in multis & magnis erroribus permanferunt cū impiis. Bernhard. & Bonauen. Franciscus, Dominicus cū suis, Papā ignorantes & suū regnū coluerunt, credētes omnia eius bona & recta & ex deo esse, quod est manifeste contra Euangeliū in multis locis. Deniq; ip sime Euangelium in Papam interpretati sunt multis & magnis erroribus. Nonne impiū est, petram Matth. xvi. papam credere? Nonne impiū est, mare facere homines, supra quos Petrus & Papa ambulant, id est, dominantur? Nonne impiū est, uerbo pacendi tyrannidē Papae stabilire? & tamen sanctorum sunt hi multi similes errores, sed ignorantium & fide simplici in Christo herentiū, unde eis ignouit deus. Atqui cognitū errorem tuentur, & in illum nituntur ceu in ueritatē, patres sequūtur, sed ad patres non peruenient, quia id quod patres tandē reliquerunt, & pro quo ueniā obtinuerunt, sequūtur sine uenia, & nunquā relicturi, sed ut articulum fidei seruaturi.

**De manibus
seu spiritibus
mortuorum.**

Tertio obiciunt syluam illam exemplorū, in quibus multi spiritus etiā bonis & sanctis uiris apparuere, petentes missarum sacrificia, pro sui redemptione. Hic mihi libere loquendum est. Dubium non est, quin totū sit Satanæ negotiū, quicquid uspiā est spirituum appatentiū, tumultuantium, querulantium, & quoduis quouis modo machinantium in hoc potissimū anhelantis, ut Eucharistiam euacuet & de terra aboleret, & in ludibriū suū uerteret. Videbat enim hac una re & uerbum & fidem feliciter plantari, rigari, crescere & roborari in uastitatem principatus sui tenebrosi & mali, ideo plane angelica sua astu-

tia uisus est ad abolendū hoc uictoriosum mysterium, & profecit, donec missa ferme solis mortuis seruiat, quæ pro uiuis solū est instituta, nisi quod sacrificos istos totius orbis opibus pascit & saginat. Probabo igitur, non esse animas mortuorum, quæ obambulant, & uel saluandas uel damnandas sese confitentur. Primū, quod huius rei proflus nullum habet exemplum diuina scriptura, sine cuius autoritate (ut diximus) quicquid fit, suspectum esse debet, siue per homines siue per angelos fiat. Verbum enim suū uult deus esse nobis lucernam in loco isto squalido, ut Petrus ait. Et psal. c. xviii. Lucerna pedibus meis uerbū tuum, & lumen semitis meis. Et Christus Iohan. viii. Ego sum lux mundi. Vbi ergo ista lucerna & lux non lucet, quis audeat sequi & credere? Nonne in tenebris ambulat, qui sic ambulat, sicut dicit, Qui sequitur me nō ambulat in tenebris. Procul dubio uolens quod in tenebris ambulet, qui illum non habet præ eantem quem sequatur. Esto, S. Gregorius præ cæteris in dialogo scribat, Paschasium & alios mortuos apparuisse, suffragia postulasse & responsa dedisse. Quis nos certos facit, Gregorium cum suis non fuisse hic fallum? Quo minus enim tutum sit ei credere, obstant prædicta oracula, tum illud in primis, quod Christus seducendos electos prædixit. Et Paulus operationes erroris uehementer intentat. Tutius itaq; fuerit totum purgatoriū negare, quā Gregorio hoc loco credere, quod hic sit periculum erroris, illic nullum periculū, ut qui tum falli potuit, teste Christo, tum sine scriptura loquit & facit. Nam deus ipse, sua signa nunquā sine uerbo operat. Primū. n. loquit, deinde addit signa. Et ut Marcus ait, sermonē confirmat sequētibus signis, nō utiq; præcedentibus aut solis ueniētibus. Sed & Amos. iii. dicit, Nō faciet deus rem, nisi reuelauerit secretū suū ad seruos suos prophetas. Itē Apostolus Heb. ii. dicit, deū fuisse contestatū signis, prodigiis, uirtutibus & distributiōibus spiritus sancti, sed præcedēti uerbo salutis. Signa. n. diuina sunt testimonia & robora uerbi diuini, ceu sigilla & signaturæ Epistolarū. Scilicet ut his scripture armis munitus nō dubites, ea signa, quæ sine uerbo sola ueniūt, aut ante uerbū ueniunt esse certissimas operationes Satanæ, per mittente deo, tentari fidem tuam.

De his q̄ Gregorius adparat etc.

Signa dei non carent uerbo.

Tam cum certus & securissimus sis, nihil credi oportere, quod deus non exegit credi, cur non istos spiritus contemnis cum fiducia, siue per sanctos, siue per peccatores, celebratos et cum sine peccato & periculo contemnere possis liberrime, nec habeas timere ne deum offendas non credendo, qui solum suis uerbis te uult credere. Contra, quid periculo te committis credendo eis, sine causa & necessitate et ut etiam hac ratione uideas eos spiritus Satanae esse, quod liceat eis non credere. Non enim deus talia operatur, quibus liceat non credere. Hoc enim ad leues & illusorios spiritus pertinet, dei seria sunt opera fidem exigentia per uerbum & ministros tibi proposita. Neque ipsum Christum nasci, pati & resurgere uoluit, summum operum eius, nisi praecedentibus prophetis uerbis & testimoniis. Quid quod euidentis est Gregorius esse falsum, per animam oeconomi sui? quem ob tres aureos inter chartas reptos post mortem eius magno sed inani terrore fratrum uelut damnatum, cum aureis sepeliuit anathemate percussum, & postea triginta dierum missis de purgatorio liberauit. Quis hic non uidet sancto uiro a Satana esse impositum et puerili plane errore, sed qui fide & humilitate in ipso regnantibus damna bilis ei non fuit. Scilicet spiritus nequam finxit se ob tres aureos passum ignes purgatorii & triginta missis liberatum, ut prosperearentur signa & prodigia, quibus in errorem ducerentur electi, & efficax fieret operatio erroris in uindictam incredulorum. Quis enim credat, oeconomum hunc peccasse in deum, qui tres illos aureos forte nullo malo animo, sed mera incuria inter chartas reliquit, quasi non multo plures furari potuisset, si pecuniae studio id fecisset, aut non alio loco recondidisset, si peccare placuisset. Deinde, si quam maxime malo animo fecisset, non tamen nisi in traditiunculam istam humanam peccasset. Gregorius uir sanctus, sed non uno tantum loco, supersticiosior, arripuit occasionem, pro terrendis conscienciis, & stabiliendis traditionibus hominum, quibus quam libens & promptus cooperetur Satanas satis docet Paulus. ii. Timot. iii. quod sciat per has feliciter opera erigi, & fidem aboleri.

Sic & illud de S. Seuerino manifestissimum est Satanae commentum,

Oeconomus
Gregorij.

Capitulum
de
S. Seuerino

de
S. Seuerino

mentum, quod passim uulgatur, qui postmodum respondit
intolerabiles penas sese pati, non quod in diuina mandata pec-
casset, sed nec in humana, nisi quod horas canonicas, exigentibus
Seuerini ex-
emplum.
tibus occupationibus, non suis statis temporibus, sed praeueniens
mane uno tempore & tenore absoluerit simul. Pudet tam ridiculis
& puerilibus in Ecclesia ludificationibus Satanam iocari, & tamen
tanta serua conscientiarum per haec etiam in magnis & bonis uiris ope-
rari, adeo ut iactent papistae id unicuique, Ecclesiam non errare, quasi
Christus mentiatur, qui electos fallendos esse praedixit, qui utique
pars ecclesiae sunt, aut quasi ecclesia non sit ecclesia, si aliquando
erret aut peccet, cum Christus eam quotidie ab errore & peccatis
purget, sicut palmites in uite, aut quasi error non possit stare
cum fide & sanctitate. Caeci, caeci & stulti. Quid igitur ille nequam
spiritus & fictus Seuerinus uoluit nisi ut ministeria & opera ca-
ritatis a deo praecipita conculcarentur, & opera traditionis hu-
manae, magno conscientiarum terrore iactarentur. Siquidem Se-
uerinus non solum bene fecit horas praeueniendo, propter im-
posita negotia, sed etiam in totum omittere potuit. Quod enim
negotia curauit, dei praecipitis obediuit, ubi Paulus docet seruos
debere ex animo seruire dominis carnalibus. Praecipitis autem dei
cedere debent etiam angeli, nedum frigida ista hominum tradi-
tio de legendis horis, imo ego magis credo peccare eos, qui le-
gunt frigiditas horas, quam qui omittunt. Hypocritae enim sunt,
frangunt se orare & loqui cum deo, cum nihil faciant minus, ui-
denturque tentare & illudere deum, atque id Satanam uoluisse hac
lana Seuerini, ut hoc uno mendacio infinitas tentationes, illu-
sionesque dei, tum laqueos & falsos pauores conscientiarum mul-
tiplicaret per orbem, quod & obtinuit. Non est enim peccatum
hodie in sacerdotio papistico quod aequari possit, neglectui ho-
ratum, cum reuera uix sit maius peccatum hoc laborioso & ta-
men simulato cultu dei, qui per horas istas boando & murmu-
rando peragitur, ut quale est sacerdotium, tale & peccatum. O-
nos male & infeliciter Christianos, qui sine iudicio spiritus, le-
gendas & exempla sanctorum, apparitiones spirituum, & doctri-
nas hominum arripimus, posthabito uerbo dei, & contempto

H.

Prophetia secundū analogiam fidei.

consilio spiritus dicentis in Paulo, Omnia probate, quod bonū est tenete. Petrus dicit, Si quis loquitur quasi sermones dei, si quis ministrat quasi ex uirtute, quā administrat deus. Nihil uult dici in Ecclesia, nisi quod certum sit esse uerbum dei. Nihil fieri aut geri, nisi quod certū sit, a deo fieri & geri. Hoc & Paulus uult dū dicit Roma. xii. siue prophetiā secundū rationem fidei, scilicet ut exigantur omniū uerba ad regulam fidei. Et. xv. nihil eorum audet, quæ nō efficit in ipso Christus. Nos autē post tergum reiectis his uerbis dei, nostras bonas intentiones audacter sequimur, secute statuimus, ordinamus, credimus, mandamus, remandamus, facimus & omittimus quicquid uisum fuerit, quæ omnia postea ab Ecclesia non errante & spiritu sancto recta, iactamus esse facta, & sub nomine Ecclesiæ mundū replemus operationibus erroris & uerbis mendacibus. Vainā mihi esset tempus legendas istas & exēpla aliquādo castigare, aut alius quispiā maiore spiritu id tentaret, monstris enim abominandis sunt refertissima oīa.

Consulere morales, Deut. xviii.

Non ergo ignoremus amplius cogitationes Satanæ, cum simus Christiani, & spiritus istos uagantes non credamus animas hominum, sed ipsos demones esse, qui hoc agunt suis responsis & simulatis redemptionibus, ut e saluberrimo & uiuifico testamento dei ludibrium faciant, fidem perdant, & scdam illam abominandamq; nondinationem missarum, quæ orbem nūc occupat, stabiliant. Tenta solum animosa hac fide spiritus istos, & senties statim eos desistere ab ineptiis suis. Quod si te nō satis roborant prædicta oracula, non licere sequi quod sine autoritate scripturæ sit, saltem roboret & amet te, quod scriptura hoc genus illusionis damnat & prohibet. Moses enim Deutro. xviii. dicit, Cum intraueris terram, quā dominus deus tuus dabit tibi, non disces facere abominationes gentium istarum, non inueniatur in te qui lustrat filium aut filiam per ignem, ariolus, somniator, augur, magus, maleficus, pythonicus, diuinus, & qui cōsulat mortuos, quia abominatio est domini faciens hæc, & propter abominationes istas delebit eos dominus deus tuus, ante faciem tuam. Hoc diuinum præceptum, sicut Iudæi ita & nos proiecimur retrorsum, cum audiamus esse abominationē

dei, a mortuis responsa querere, quasi non sit in nobis deus, qui nos omnia docere possit aut uelit, quæ scire nos oporteat, nec uerbis eius contenti sumus. Quid igitur mirum si in errorem tradat & deserat, deserentes præceptum suum? Vides igitur spiritus bonos non esse, qui ueniunt & de statu mortuorum nos doceant. Spiritus enim bonus obedit mandato dei, & deus ignorari uult non sciri quid post mortem agatur cum hominibus. Hinc spiritus sanctus tam rigide obseruat hoc mandatum dei, ut nullam proflus exemplum de mortuis in tota scriptura prodat, ut & mandato & exemplo negatiuo prohibeat, ne spiritibus istis credamus. Nam quod de Samuele. i. Reg. xxviii. legitur, suscitato per pythonicam mulierem, manifestum ludibrium est, nõ solum ex eo, quod mulier Satanae spiritu plena hoc fecisse scribitur, quasi dignum sit credere animas iustorum in manu dei & sinu Abrahæ, esse sub potestate Satanae & impiorum hominum, sed etiam, quod plane contra hoc mandatum dei tam mulier qui Saul agebant, quærentes a mortuo ueritatem, cui impossibile est, ut contraueniat spiritus, aut sanctos suos sinat uel contrauenire, uel contrauenientibus consentire & cooperari.

De Samuele
exuscitato.

Quod autem scriptura eo loco tacet, an uere uel non uere Samuel fuerit, imo Samuelem aperte appellat, ideo facit, quod ad opinionem Saulis uerba temperat, qui Samuelem esse credebat, & spiritus omnia Samuelis uerba ingeniose imitatur & auget. Caterum præmonitum uoluit spiritus, atq; præmunitum, præcedente mandato suo lectorem quo remittit eum occulte, ut sciret, quicquid secus fieret, non a bono spiritu nec a filiis boni spiritus fieri. Hoc modo & ii. Reg. i. inducit armigeum Saul narrantem esse Saul a se occisum, ita uerisimiliter, ut Dauid ei credens iusserit eum occidi, quod Christum domini occidisset, ut assererat. Neq; hic scriptura aperit, an uerum dixerit, uel mentitus sit, sed mendacium eius lectori cognoscendum relinquit ex superiori loco. i. Reg. ultimo, ubi iuxta historiam Saulis mortem uere descripserat, quo nisi recurras, credas hunc armigerum uera loqui, ita remittit & in Samuelis mortui suscitatione mandaci, ad mandatum uerax, superiori libro positum.

H ii

Locus Eliaze
c. viij. de non
cōsulēdis mor-
tuis,

Repetit hoc mandatum Isaias. viii. dicens, Et si dixerint ad uos, quærite a Pythonibus & diuinis, qui strident incantationibus suis. Nonne populus a deo suo queret, pro uiuis ad mortuos? ad legem & testimonium. Quod si nō dixerint iuxta uerbum hoc, non erit ei matutina lux. Hic uides populū dei prorsus nihil debere querere & discere nisi a deo suo, in lege & testimonio eius, adeo ut si aliter fecerit, neganda sit lux auroræ. Et insigniter damnat uiuos, qui mortuos consulunt. Et dicit, Ad mortuos? quod refertur ad uerbum, quæret, hebraica syntaxi, quæ dicit, quæro ad deum, quæro ad mortuos, id est, consulo deum, consulo mortuos. Itaq; pro uiuis illis qui querunt mortuos, hoc est, prestantiores quærent a uilioribus, sicut si homo querat a ligno. Populus dei querat a se prestantiore, nempe a deo suo, non ut quisq; singulare expectet de cælo responsum, sed in lege & testimonio querat a deo seu consulat deū. Et Christus hæc omnia confirmat Luca. xvi. inducens Abraham cum epulone diuite loquentem, nec consentientem ut Lazarū mortuum ad uiuos docendos mittat, sed remittit eos ad scripturas dicens, Habent Mosen & prophetas, audiant illos, consonans Isaiæ, ad legem & testimoniū. Quo satis monstrauit, non esse ex deo, mortuos illos, qui ad uiuentes ueniunt, & nobis sufficere

Epistolus, cur
nō possit tuto
creari vmbra.

debere scripturas. Proinde cū fiducia hos tres testes opponamus spiritibus istis fallacibus. Primū, Mosen dicentē, non quæras a mortuis. Secundum, Isaiam, quære a lege & testimonio potius quā a mortuis. Tertium, Abraham cum Christo, Habent Mosen & prophetas audiant illos. Nec moueamur, infinita multitudine missarum, uigiliarum, anniuersariorum, prebendarum, sacerdotiorum, altarium, templorum, super has apparitiones & responsa spiritū fundata. Vides enim hic, quod supra mendacia Satanae, & super signa & prodigia pseudochristorū, quæ Christus prædixit multos esse seductura, omnia nituntur, ut impleant mundum horrendis impietatibus in cælum clamantibus, & diem iudicii magno furore prouocantibus, sicut decet papisticum & antichristi sacerdotium.

Cum ergo ex his omnibus probetur, missas non nisi Satanae

operatione & cōmuni errore mundi in sacrificia uersas esse, ad
uersus Euangeliū & fidem & caritatem, quæ hac machina abo-
lentur, tota fiducia abrogandæ sunt uniuersæ nobis, qui Chri-
stiani esse uolumus, nec spectandū, quod pauci, pio errore, illis
utantur sine perditione. Curandumq; ut rursus ad formam & Forma euſge
lice: Millæ. institutionem Christi quā proxime accedamus, scilicet, ut sin-
gulis dominicis diebus & iis solis, & unica tantum Eucharistia
consecratur, sicut modo fit in die paschæ, & illic conueniant esu-
rientes & sitientes, id est, piæ & afflictæ cōscientiæ, quæ a pecca-
tis optent sanari, exclusis iis, qui palam secundum carnem am-
bulant in medio, memoria Christi, publico uerbo fidei per-
agatur, in cōmuni oretur & gratias agatur, sicut ex Epistolis &
actibus Apostolorū, & Euangeliis facile est ordinare.

TERTIA PARS. DE SACERDO- cio, legibus & sacrificiis Papæ.



VANQVA Min superioribus satis mon-
strauimus, ut abominabile & dānabile pa-
pistarum sacerdotium per Satanam intro-
ductum, uastauerit catholicum hoc nostrū
Christianum sacerdotium, sicut promise-
rat Papa summus sacerdos huius sacerdotii
in proemio decretaliū suorum, promittens
se se translaturum sacerdotium Christi in seipsum, amplius ta-
men id cognoscemus, si uiderimus ut & legem Christi transtu-
lerit, & nouas leges, se & suo sacerdotio dignissimas condiderit.
Alio igitur principio sumpto, uideamus legum translationes &
positiones, forte & hic elucescent principia illa sacratissima fidei
Sodomarū & Gomorrarū Parrhisiensis & Louaniē scholarū.

Omne sacerdotium legibus formatur, & unumquodq; suis
propriis, ab alterius sacerdotii legibus diuersis, ut bene dixerit
Apostolus, trās lato sacerdotio necesse est ut legis translatio fiat,
cum & sacerdotium sine lege & lex sine sacerdote esse nō possit,